

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15 ΜΑΪΟΥ 2009
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

- A.** Στο δοκίμιο του Τερζάκη αναλύονται οι αρετές και η αξία του βιβλίου. Συγκεκριμένα επισημαίνεται ότι ο καθένας μπορεί να διαβάσει τα βιβλία που επιθυμεί και ότι προτρέπεται για ανάγνωση και άλλων, εφόσον με αυτή τη διαδικασία ασκείται στο διάλογο. Διατυπώνεται παράλληλα η άποψη ότι ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να κρίνει το συγγραφέα, χωρίς να υποτάσσεται σε αυτόν, σύμφωνα με τη «Δημοκρατία των Γραμμάτων». Αυτή η αλήθεια αντιτίθεται στο σύγχρονο αυταρχισμό των Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας, στα οποία το βιβλίο συχνά απαγορεύεται ή μόνο του προσπαθεί να ενισχύσει τις ανθρώπινες συνειδήσεις, παρ' όλον τον πόλεμο περιορισμού που δέχεται από αυτά, γεγονός με αρνητικές συνέπειες για τον άνθρωπο. Τέλος, συνάγεται το συμπέρασμα ότι σε εποχές παρέκκλισης του πολιτισμού, όπως η σημερινή, μοναδική ελπίδα σωτηρίας, αυτογνωσίας, έξαρσης της φαντασίας και εμψύχωσης είναι το βιβλίο.
- B1.** Η προσφορά του βιβλίου, σχολικού, εξωσχολικού, επιστημονικού ή λογοτεχνικού, είναι αναντίρρητη, αφού αποτελεί πλούσια πηγή γνώσεων και μόρφωσης, ικανοποιεί ευρύτερα ενδιαφέροντα, ψυχαγωγεί. Πάντως, η ύπαρξη βιβλίων με διαφορετικές απόψεις, ασκεί τον αναγνώστη και προάγει το διάλογο, αφού διευρύνει το φάσμα των ιδεών του. Κάθε βιβλίο προβάλλει έντεχνα, έντονα και πειστικά πνευματικές, ηθικές και αισθητικές αξίες. Ένα, λοιπόν, ελεύθερο διάβασα, βοηθά τον αναγνώστη να αποκτήσει ή να διευρύνει μια κοινωνικοπολιτική εμπειρία, δηλαδή να αποθησαυρίσει πληροφορίες, γνώσεις, τρόπους ενέργειας και σκέψης. Τον τοποθετεί έτσι μπροστά σε προβλήματα που αναφέρονται στις ανθρώπινες σχέσεις και ανάγκες, υποβοηθώντας τη στέρεη δομή της σκέψης του και γυμνάζοντας τον στη διαδικασία του διαλόγου.
- B2. α)** “Ο Βολταίρος είχε πει κάποτε πως τον κόσμο τον κυβερνάνε τα βιβλία”.
- Ο συγγραφέας με την επίκληση στην αυθεντία σκοπό έχει να πείσει για την ορθότητα των απόψεών του και επικαλείται το Βολταίρο, ο οποίος έχει μιλήσει για κάτι σχετικό. Με τον τρόπο αυτό δείχνει ο Τερζάκης και τη βιβλιογραφική του ενημέρωση.
- β)** 1) “Όλα μαζί σε γυμνάζουν στη διαδικασία του διαλόγου”
2) “Δημοκρατία των Γραμμάτων”
3) “οι άριστοι διαλάμπουν”
4) “Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας του στήνουν πολιορκία στενή”

- B3.** α) ετερόφωτος $\neq$ αυτόφωτος
ελέγξιμος $\neq$ ανεξέλεγκτος
ευθύνη $\neq$ ανευθυνότητα
ελεύθερη $\neq$ ανελεύθερη, πολιορκημένη, υπόδουλη
αδυναμία $\neq$ δύναμη
β) αρετή = προτέρημα, χάρισμα
γνώμη = άποψη
ισχύς = δύναμη
περιφρουρώ = προστατεύω, προφυλάσσω
φρόνημα = γνώμη, ιδεολογία
- B4.** Το είδος της σύνταξης είναι ενεργητική και θα μετατραπεί σε παθητική:
α) «...γιατί εδώ η αυθεντία, όταν και όπου υπάρχει, με τρόπο πάντως ελέγξιμο, δεν περιφρουρείται από καμία αστυνομική δύναμη.»
Το είδος της σύνταξης είναι παθητική και θα μετατραπεί σε ενεργητική:
β) «Ο άνθρωπος δε θα χάσει τη μάχη, ενόσω θα υπάρχει καταφυγή του Λόγου, το βιβλίο»..

Γ. Μαθητής- Βιβλίο: Σχέση μίσους;

Πρόλογος

Η ελληνική γλώσσα είναι μια από τις πιο τέλειες γλώσσες του κόσμου. Η προσφορά της στην ανθρωπότητα, μέσα από στοχαστικά κείμενα, αποτέλεσε τη βάση για τη βάση για μεγαλύτερες δημιουργίες. Τα επιστημονικά κείμενα των Ελλήνων φυσικών επιστημόνων, η Λυρική ποίηση, η καταγραφή της ιστορίας, τα θεατρικά έργα, τα φιλοσοφικά δοκίμια, αποτέλεσαν παγκόσμιο αντικείμενο μελέτης. Παρόλη όμως την πνευματική προσφορά, παρατηρείται συχνά το φαινόμενο της καταστροφής των σχολικών εγχειριδίων στο τέλος του σχολικού έτους.

Ερώτημα 1ο

- Αυτό το λυπηρό γεγονός, που συμβαίνει κάθε χρόνο στα σχολεία, όπου οι μαθητές στο τέλος της χρονιάς κυριολεκτικά «κατακρεουργούν» τα βιβλία, γεμίζει ανησυχία κάθε ώριμο πνευματικό άνθρωπο. Το πρόβλημα είναι σοβαρό και αποδεικνύει ότι πραγματικά πολλά Ελληνόπουλα δεν πολυσυμπαθούν τα βιβλία και ότι το εκπαιδευτικό έργο της κοινωνίας μας κάπου «νοσεί». Εξετάζοντας βαθύτερα την όλη κατάσταση, μπορούμε να εντοπίσουμε τις εξής αιτίες, που οδηγούν τους νέους σ' αυτή τη «βάνδαλη» συμπεριφορά απέναντι στα σχολικά βιβλία.
- Το μικρό παιδί πηγαίνει στο σχολείο, γιατί το ίδιο συμβαίνει με όλα τα παιδιά της ηλικίας του. Δεν το πείθουν οι μεγαλύτεροι, οι υπεύθυνοι για την αγωγή του, ότι έχει και μυαλό που πρέπει να το καλλιεργήσει για να γίνει σωστός άνθρωπος όταν μεγαλώσει. Έτσι το μικρό παιδί, ο νεαρός έφηβος, δε συνειδητοποιεί την αξία της μόρφωσης στη διαδικασία της ζωής. Τότε η εκπαίδευση, που κατακτιέται κατά κύριο

λόγο μέσα απ' το βιβλίο, θεωρείται «αναγκαίο κακό» και όχι ύψιστη πράξη ελευθερίας.

- Η λαϊκή αντίληψη ότι ο δάσκαλος θεωρείται «κρατούσα» κοινωνική τάξη, δεν έχει απομυθοποιηθεί και ο μαθητής κάπου ενδόμυχα τον φοβάται, δεν αφήνεται ελεύθερα στην καθοδήγηση του, κρατάει απόσταση απ' αυτόν και τον θεωρεί καταπιεστή της ελευθερίας του.
- Οι γνώσεις που δίνονται στο σχολείο, πρέπει να μελετηθούν στο σπίτι απ' τα κατάλληλα βιβλία και ο μαθητής θεωρεί αυτό το χρέος του σαν «αγγareία» που του επιβάλλεται. Γι' αυτόν, το αντίτιμο της γνώσης του θα είναι ο «μεγάλος βαθμός» και όχι αυτή καθεαυτή η κατάκτηση της γνώσης και δε μελετά τα βιβλία του επειδή θέλει, επειδή του αρέσουν, αλλά επειδή πρέπει. Φυσικό είναι τότε να μην αγαπάει ούτε το δάσκαλο, ούτε τα βιβλία.
- Κάποιες φορές δε δίνεται στο νέο η δυνατότητα, η ευκαιρία να κατανοήσει τι σημαίνει πνευματική ηδονή, πόση ομορφιά κρύβουν τα πνευματικά αγαθά. Σ' αυτό φταίει ο τρόπος ζωής ή η ιδιοσυγκρασία του μαθητή ή η αυταρχική αγωγή μέσα στο σπίτι ή στο σχολείο.
- Η έλλειψη κατανόησης της δομής και των αναγκών της ανθρώπινης ύπαρξης, που είναι πρόβλημα σοβαρό ακόμη και για τους ώριμους ανθρώπους.
- Ο νέος άνθρωπος σήμερα ζει σε μια κοινωνία αφθονίας που του παρέχει τα πάντα. Έτσι το πνεύμα και η ψυχή «μπουκώνονται» απ' αυτά τα υλικά αγαθά. Τότε οι πνευματικές ανάγκες και η ανάγκη για ηθική καλλιέργεια ναρκώνονται και σταδιακά εκφυλίζονται με αποτέλεσμα ο άνθρωπος να κυβερνιέται απ' τις ενστικτώδεις βιοτικές-υλικές ανάγκες του, που σταδιακά τον αλλοτριώνουν. Φυσικό είναι τότε η πνευματική ενασχόληση μέσα απ' τα βιβλία να κουράζει και να εκνευρίζει το μαθητή, που έχει συνηθίσει στη νωθρότητα και απεχθάνεται το μόχθο.
- Ο υπερπροστατευτισμός εξάλλου της οικογένειας εντείνει το πρόβλημα.
- Οι άλλοι τρόποι ψυχαγωγίας ή μάλλον διασκέδασης, αποπροσανατολίζουν το μαθητή, του στερούν το ζωτικό για μάθηση χρόνο του, και κουρασμένος απ' αυτήν, περιφρονεί τα βιβλία του, που στο βάθος τα απεχθάνεται.
- Η νοοτροπία της κοινωνίας μας ότι τα βιβλία παρέχουν τη γνώση και ότι η γνώση εξασφαλίζει σπουδαία επαγγελματική κατοχύρωση, δεν ενθαρρύνει την αγάπη γι' αυτή καθεαυτή τη γνώση, σαν στοιχείο αναγκαιότατο για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την ολοκλήρωση του χαρακτήρα, αλλά δίνει κίνητρα για τη «χρησιμοθηρία» της γνώσης μ' οποιοδήποτε κόστος για το νεαρό έφηβο. Το πιο άμεσο κόστος είναι η ψυχική καταπίεση και το άγχος, που εκδηλώνεται με το εκδικητικό σχίσσιμο των βιβλίων στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς, ακόμη και από καλούς μαθητές.

- Η ανωριμότητα και επιπολαιότητα των μαθητών, εξαιτίας των οποίων δεν μπορούν να καταλάβουν τις αιτίες που τους απωθούν απ' τη γνώση και ξεσπούν στα βιβλία, στους ανυπεράσπιστους φίλους μιας ολόκληρης χρονιάς.

Ερώτημα 2^ο

- Προβολή από τα ΜΜΕ και το διαδίκτυο των νέων βιβλίων που κυκλοφορούν.
- Προβολή εκπομπών μέσω διαδικτύου στις οποίες θα γίνονται βιβλιοπαρουσιάσεις και βιβλιοκριτικές.
- Δωρεάν διάθεση ή έκπτωση στην αγορά βιβλίων από το διαδίκτυο.
- Παροχή βιβλίων τα οποία έχουν επεξεργαστεί και προβάλλονται με ηλεκτρονική μορφή (CD, DVD – ROM)
- Διδασκαλία σχολικών μαθημάτων μέσω σχολικών δικτύων ή διαδικτύου, ώστε να γίνει πιο ελκυστική η γνώση και πιο έντονα η διάθεση για μάθηση.

Επίλογος

Το βιβλίο αποτελεί ένα φωτεινό φάρο που καθοδηγεί τον άνθρωπο στην ανηφορική και πολλές φορές σκοτεινή πορεία της ζωής του. Η εποχή μας, περισσότερο από κάθε άλλη εποχή, έχει ανάγκη από ανθρώπους πνευματικούς, ανθρώπους που σέβονται το βιβλίο και τη γνώση που προσφέρει γιατί αυτοί θα γίνουν οι ηγέτες του μέλλοντος. Η άποψη, εξάλλου ότι μόνο το πνεύμα θα σώσει τον κόσμο, αποτελεί και τη διαπίστωση κάθε σκεπτόμενου ανθρώπου, που ονειρεύεται την προκοπή και την επιτυχία της ανθρώπινης ζωής. Μήπως λοιπόν θα πρέπει να σκεφτούμε κάπως διαφορετικά τη σχέση μας με τα σχολικά βιβλία;